

Муравська Ю.Є.

*завідувач кафедри безпеки та правоохоронної діяльності, к.е.н., доц.
Західноукраїнський національний університет*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ БЕЗПЕКИ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ефективне функціонування органів безпеки та правоохоронної сфери безпосередньо залежить від професійного рівня, компетентності та надійності персоналу. Підготовка кваліфікованих кадрів, їх професійний розвиток, підвищення кваліфікації та дотримання етичних стандартів є важливими складовими забезпечення національної безпеки та правопорядку. В Україні ці процеси регулюються системою нормативно-правових актів, які визначають права громадян на освіту, працю, професійне навчання та розвиток. В управлінні надійністю персоналу важливу роль відіграють нормативно-правові акти України. Це, наприклад, Конституція України, Кодекси України, Закони України, що регулюють діяльність у сфері безпеки та оборони.

Основою нормативно-правового регулювання підготовки кадрів є Конституція України. Відповідно до статті 43 Конституції України, «...держава формує та здійснює програми професійно-технічного навчання, стратегічної підготовки і перепідготовки кадрів, забезпечення надійності персоналу, відповідно до суспільно-економічних потреб» [1], тобто кожен має право на працю, а держава створює умови для реалізації цього права, сприяє професійній підготовці та перепідготовці громадян. Особливого значення ця норма набуває для сфери безпеки та правоохоронної діяльності, де високий рівень професійної підготовки персоналу є необхідною умовою ефективного виконання службових обов'язків. Стаття 53 Конституції України гарантує право кожного на освіту та забезпечує доступність професійної, фахової передвищої та вищої освіти: «...повна

загальна освіта є в Україні обов'язковою; держава забезпечує безоплатність і доступність дошкільної, повної загальної середньої, а також професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам» [1]. Саме освітня підготовка є фундаментом формування професійних компетентностей майбутніх працівників сектору безпеки і правоохоронної діяльності.

Важливе місце в системі нормативного забезпечення займає Кодекс законів про працю України [2]. Норми Кодексу передбачають гарантії для працівників, які поєднують роботу з навчанням, проходять підвищення кваліфікації або професійну перепідготовку: регламентує гарантії для працівників, котрі направляються для підвищення кваліфікації, у тому числі і підвищення рівня їхньої надійності, а також пільги для працівників, котрі поєднують роботу із своїм навчанням; визначає проведення виробничого навчання персоналу в контексті підвищення рівня його надійності, за рахунок самого підприємства, формування необхідних умов для ефективного поєднання роботи із навчанням, і здійснення у робочий час виробничого навчання; передбачає матеріальне та нематеріальне заохочення працівників, котрі поєднують роботу із навчанням, а також надання робочого місця чи посади відповідному працівникові відповідно до його набутої кваліфікації, регламентує надання пільг та відпусток у зв'язку із навчанням у школах, професійно-технічних закладах і вищих навчальних закладах [2].

Для правоохоронних органів та інших суб'єктів сектору безпеки такі положення мають особливе значення, оскільки дозволяють забезпечувати безперервний професійний розвиток персоналу, освоєння нових методів

боротьби зі злочинністю, удосконалення навичок оперативно-розшукової діяльності та підвищення рівня службової дисципліни.

Закон України «Про освіту» [3] визначає загальні правові, організаційні та фінансові засади функціонування освітньої системи держави. Закон закріплює принципи безперервного навчання та професійного розвитку особистості, що є необхідними для підготовки фахівців у сфері безпеки та правоохоронної діяльності. Водночас Закон України «Про вищу освіту» [4] визначає стандарти освітньої діяльності, механізми забезпечення якості освіти та порядок підготовки науково-педагогічних кадрів для закладів вищої освіти системи МОН, МВС та інших правоохоронних органів.

Нормативно-правові акти України формують цілісну систему підготовки та професійного розвитку персоналу, що забезпечує ефективне функціонування органів безпеки та правоохоронних органів. Саме якісна підготовка кадрів, їх професійна компетентність і надійність є важливими передумовами забезпечення національної безпеки, захисту прав і свобод людини, підтримання правопорядку та ефективної протидії сучасним загрозам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення: 01.01.2026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 13.05.2026 р.).
3. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.
4. Про вищу освіту : Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37–38. Ст. 2004.